



Coronapandemien er måske i sig selv et resultat af globaliseringen, i den forstand at nutidens rejseaktivitet i hele verden har gjort det muligt for virussen at sprede sig lynhurtigt i alle retninger, hvor mennesker færdes.

Det går tit godt - Nogle tanker om corona, globalisering og den internationale orden

KRONIK

Frederik Harhoff, professor emeritus, dr.jur. Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Odense

Med store forandringer er det ofte sådan, at man først rigtig opfatter dem, når det er ved at være for sent, og tillige, at man aldrig rigtig kan vide med sikkerhed, hvor det ender. Vi er mange, der i disse år ubevidst fornemmer, at noget er under forandring i verden, men vi aner ikke rigtig, hvor det bærer hen.

De umiddelbart mest synlige forandringer i denne tid er naturligvis fremkaldt af coronapandemien, der helt sikkert har udløst mange positive erfaringer og forandringer, men som også har kastet millioner af mennesker verden over ud i arbejdsløshed, sammenbrud, isolation, sygdom – og i mange tilfælde endog døden. Mange vaner og omgangsformer er allerede forandret, og de gammeldags krammer og knus mellem venner og bekendte kommer måske aldrig tilbage; det samme gælder nok også måden, vi omgås hinanden på, både hjemme og ude, måden vi underviser på, og ikke mindst måden, vi oplever verden på.

Det er alt sammen både positivt og negativt, men vise mænd og kvinder forudser alligevel, at coronakrisens økonomiske konsekvenser på et tidspunkt vil give politisk bagslag i den forstand, at endnu større formuer samles på endnu færre hænder med egne uafhængige politiske dagsordener, og at flere og flere lande i verden vil indføre totalitære styreformers som resultat af nedgang og det øgede gældspress.

DISSE TRÆK ER imidlertid ikke kun blevet fremkaldt af coronakrisen; flere af dem har kunnet fornemmes allerede inden pandemien, men de er blevet tydeligere nu. Det gælder for eksempel den øgede skepsis overfor virkningerne af globaliseringen, der antages at have øget den internationale ulighed mellem rige og fattige på verdensplan, og det gælder måske også den øgede utilbøjelighed til at modtage flere fremmede udefra, der igen har rod i en stigende nationalisme i en lang række lande.

Hvad enten det nu skyldes coronakrise eller globaliseringen eller frygten for en ny økonomisk overophedning, er resultatet det samme: Vi beskytter os selv overfor omverdenen ikke bare med mundbind, sprit og afstand, men også med juridiske, økonomiske, sociale og politiske værnemidler.

Coronapandemien er måske i sig selv et resultat af globaliseringen, i den forstand at nutidens rejseaktivitet i hele verden har gjort det muligt for virussen at sprede sig lynhurtigt i alle retninger, hvor mennesker færdes; så galt ville det næppe være gået i gamle dage, hvor al transport foregik med sejlskib, hest og til fods.

Gennem de sidste tre-fire årtier har verden oplevet en hidtil uset grænseløshed, i den forstand at mennesker kan komme i både elektronisk og fysisk forbindelse med hinanden, næsten uanset hvor de befinder sig, og at information (herunder også misinformation!) kan deles og spredes overalt på ingen tid og uden omkostninger.

GLOBALISERINGEN HAR NEDBRUDT mange nationale, sproglige, kulturelle og religiøse skel, og der er skabt

enorme formuer og stærke netværk i kølvandet på denne udvikling; meget af den velstandsstigning, som Danmark og de vestlige lande har oplevet i vor tid, skyldes i høj grad globaliseringen, der – på trods af udflytningen af løntunge industrier fra Danmark til fattigere lande – har gjort det muligt for os at udvikle og tilpasse vores industristruktur på et stedse højere teknologisk niveau.

Dertil må føjes, at globaliseringen utvivlsomt har affødt en generelt højere sundhedstilstand for verdens befolkning med blandt andet lavere børnedødelighed og har medført, at en større del af menneskene på jorden nu kan læse og skrive.

Men denne udvikling har alligevel øget afstanden og uligheden mellem de rigeste og de fattigste i verden – både økonomisk, sundhedsmæssigt og socialt; de rige er blevet en god del rigere, men de fattige er til gengæld blevet meget fattigere. En stor del af den mellemklasse, der ellers var ved at få fodfæste i det globale opsving, er dumpet ned i helt ekstrem og permanent fattigdom. Vel kan vi rose os af, at verden i mange henseender er blevet et bedre sted at leve, men det har haft sin pris.

Og hvad så nu? Rejseaktiviteterne til fjerne lande vil formodentlig aftage; internationale møder og samhandel bliver muligvis vanskeligere; studie- og udvekslingsophold i udlandet underlægges flere begrænsninger; den internationale bistand fra rige til fattige lande risikerer at komme under yderligere pres; flygtninge får sværere ved at undslippe de farer og trusler, de flygter fra; de store og mellemstore stater får stedse mindre appetit på et regelbaseret internationalt samfund og nedskærer deres vilje og bidrag til at begrænse ulighed, fattigdom og krig i verden; FN's grundlæggende hovedprincip om, at alle

stater i folkeretlig forstand er suveræne og lige bliver opløst (hvilket sandsynligvis vil medføre, at FN falder fra hinanden og afløses af en anden type organisation, der i højere grad tilgodeser nationale interesser – på bekostning blandt andet af de internationale menneskerettigheder).

Kort sagt: Globaliseringen rulles tilbage – helt eller delvist. Tro mig: Dét bliver forandringer, der kan mærkes!

SÅDAN ER DET imidlertid med forandringer; de er jo netop ikke uforanderlige. Historien har vist os igen og igen, at udviklingen går op og ned, og at tingene aldrig kun er gode eller dårlige. Selvom de næste generationer formentlig må forberede sig på konsekvenserne af en gradvis af-globalisering, er der dog intet, der tyder på, at alle værdier bliver tilsidesat, og alt samarbejde nedtonet. Tværtimod.

Idéen om menneskers lighed og frihed og respekten for den enkelte er heldigvis meget ældre end globaliseringen; det samme gælder princippet om staternes ret til at eksistere på lige vilkår i det internationale samfund (selv med vidt forskellige økonomiske og sikkerhedsmæssige betingelser).

Der vil fortsat være et kolossalt behov for internationalt samarbejde om forskning og videnskab på alle områder, og selvom respekten for folkeretten nok kommer til at lide et knæk fremover, vil der stadig være et grundlæggende behov for at fastholde, at der i sidste ende både er, og skal være, retlige grænser for, hvad stater og de internationale aktører kan tillade sig at gøre både overfor hinanden og overfor menneskeheden – i skikkelse af det enkelte individ.

Det går tit godt!

